

Міністерство освіти і науки України
Комунальний заклад Сумський обласний інститут
післядипломної педагогічної освіти
Сумський державний педагогічний університет
імені А. С. Макаренка
Університет менеджменту освіти НАПН України
Інститут післядипломної педагогічної освіти Чернівецької області
Закарпатський інститут післядипломної педагогічної освіти
Запорізький національний університет
Національний аерокосмічний університет «Харківський авіаційний інститут»
Національний університет цивільного захисту України
Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка
Полтавський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти
імені М. В. Остроградського
Херсонська академія неперервної освіти

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ РОЗВИТКУ ОСОБИСТІСНО-ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГІВ В УМОВАХ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ

Збірник наукових статей

Суми – 2026

УДК 378.046-021.68:[37.091.12-051:005.336.2] I-66

*Рекомендовано до друку Вченою радою
КЗ Сумський інститут післядипломної педагогічної освіти
(протокол № 8 від 29.05.26 р.)*

Редакційна колегія:

С.М. Грицай – кандидат педагогічних наук, доцент
О.В. Гузенко – кандидат педагогічних наук, доцент
Г. Л. Єфремова – кандидат педагогічних наук, доцент
І. Я. Жорова – доктор педагогічних наук, професор
О.М. Ключко – кандидат педагогічних наук, доцент
Н. К. Куриш – кандидат педагогічних наук, доцент
С.М. Луценко – кандидат наук з державного управління, доцент
Д.М. Пінчук – кандидат наук з державного управління, старший викладач
О.М. Рудь – кандидат філологічних наук, доцент
Л.О. Семеновська – доктор педагогічних наук, професор
В. О. Шведун – доктор наук з державного управління, професор

Інноваційні технології розвитку особистісно-професійної компетентності педагогів в умовах післядипломної освіти: збірник наукових статей / За заг. ред. Г. Л. Єфремової. Суми, 2026. 499 с.

У збірнику представлено наукові статті учасників Усеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Інноваційні технології розвитку особистісно-професійної компетентності педагогів в умовах післядипломної освіти», що розкривають сучасний стан та перспективи розвитку компетентнісного підходу у системі освіти України; методологічні та методичні основи впровадження компетентнісного підходу у післядипломній освіті; роль та місце інформаційних технологій у системі розвитку професійної компетентності педагога в умовах післядипломної освіти; інноваційні технології розвитку особистісно-професійної компетентності педагогів в умовах інклюзивної та безбар'єрної освіти; науково-методичний супровід формування та розвитку особистісно-професійної компетентності керівників закладів освіти; компетентнісний підхід у НУШ: креативність, практичні вміння, навчання впродовж життя; безпечне освітнє середовище: нові виміри безпеки; особливості психологічної підтримки та формування навичок резильєнтності (стресостійкості) у суб'єктів освітнього середовища.

Конференція проводиться за ініціативою кафедри педагогіки, спеціальної освіти та менеджменту КЗ Сумський ОІППО з метою обговорення проблем розвитку особистісно-професійної компетентності педагогів в умовах післядипломної освіти у контексті інноваційного розвитку державних інституцій та українського суспільства.

Наукові статті розміщено в авторській редакції.

Костенецька Ірина Компетентнісний підхід у викладанні географії в умовах нової української школи.....	116
Костенко Ольга Компетентнісний підхід у сучасній системі освіти України.....	122
Липчанко-Ковачик Оксана, Сергієнко Анастасія Bilingual school teacher: competences and roles	130
Максименко Ельвіра Використання мнемотаблиць у роботі з дітьми старшого дошкільного віку	132
Нагірняк Володимир Про способи, прийоми та методи організації дослідницької діяльності здобувачів освіти на уроках інтегрованих курсів предметів природничої освітньої галузі за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій	137
Павленко Ірина Предметно-методична компетентність вчителя інформатики...	142
Полятикіна Тетяна Компетентнісний підхід у дії, формування екологічної свідомості гуртківців через практичну діяльність	146
Руденко Юлія Розвиток критичного мислення дошкільників засобами STREAM-освіти	151
Федунович-Швед Оксана Активізація лексичних знахідок Миколи Лукаша на уроках української мови в контексті формування мовної компетентності здобувачів освіти.....	154

РОЗДІЛ 4

Роль та місце інформаційних технологій у системі розвитку професійної компетентності педагога в умовах післядипломної освіти

Боднар Оксана, Спольська Олена Підготовка менеджера освіти нового покоління в умовах компетентнісної парадигми як драйвер якості освітніх систем..	160
Варга Леся, Гарапко Мар'яна Використання штучного інтелекту у формуванні комунікативної компетентності здобувачів освіти під час вивчення іноземної мови..	163
Даценко Владислав Цифровий публічний маркетинг в умовах реалізації державної інформаційної політики.....	168

9. Родніна І. В. Компетентнісно орієнтований підхід до навчання. Харків: Основа, 2006. 94 с.

10. Савченко О. Я. Уміння вчитися як ключова компетентність загальної середньої освіти: навч. посіб. / за заг. ред. О. В. Овчарук. Київ: КІС, 2004. 256 с.

Липчанко-Ковачик Оксана,
Мукачево
Сергієнко Анастасія,
Німра, Словаччина

BILINGUAL SCHOOL TEACHER: COMPETENCES AND ROLES

The article under consideration focuses on bilingual education with particular emphasis on the role of the teacher and the competences required for effective bilingual instruction. The research presents the fundamental definitions of bilingual education, its models, and pedagogical principles, with special attention devoted to teacher competences in bilingual environments.

The analysis aims to identify recurring challenges, common patterns, and conditions influencing the implementation of bilingual education. The findings highlight the importance of linguistic, methodological, and intercultural competences of teachers, as well as the necessity of continuous professional development and institutional support for successful bilingual teaching.

Key words: *Bilingual education, teacher, secondary education, competence of a teacher.*

In contemporary educational systems, bilingual education has become an increasingly significant area of pedagogical development. The growing linguistic diversity of societies, intensified by globalisation, migration, and international cooperation, has contributed to the expansion of bilingual and multilingual educational programmes in many countries. As a result, schools are expected not only to provide subject knowledge, but also to support the development of language competences necessary for functioning in multilingual environments.

Bilingual education is recently understood as an educational approach in which two languages are used as media of instruction for teaching academic content. Significant contributions to the study of bilingualism and bilingual education were made by such researchers as Jim Cummins, Colin Baker, Ofelia García, François Grosjean, and Wallace E. Lambert. They emphasise that bilingual education contributes to the development of linguistic proficiency, cognitive flexibility, intercultural awareness, and communicative competence. In addition, aspects of bilingual education have been studied by the following Slovakian scholars: Silvia Pokrivčáková, Barbara Kordíková, Beáta Brestenská. These methodists state that bilingual instruction promotes learners' ability to operate within diverse sociocultural contexts and supports the formation of multilingual identities. Owing to these advantages, bilingual educational

programmes have become increasingly widespread in many countries and educational systems.

Despite the growing interest in bilingual education and existing scientific analysis of the problem under consideration, many educational systems continue to face challenges related to this aspect, mainly preparation of teachers and professional support. Insufficient methodological training, limited access to specialised resources, and inconsistencies between educational policy and classroom practice may reduce the effectiveness of bilingual programmes. These challenges highlight the need for a systematic examination of bilingual education with particular attention to the professional competences required of teachers.

The relevance of the present research is determined by the increasing importance of bilingual education in modern educational systems and by the necessity to examine the professional role of teachers as one of the key factors influencing the effectiveness of bilingual instruction. A teacher is a central figure in bilingual education, as their professional competences directly influence students' linguistic development, academic achievement, and intercultural awareness. In a bilingual school, the teacher does not function solely as a transmitter of subject knowledge, but also as a mediator between languages, cultures, and learning processes. Therefore, teaching in a bilingual context requires a broader and more complex professional profile than teaching in a monolingual environment [1].

According to Baker [1], the effectiveness of bilingual education largely depends on how teachers conceptualise language and learning. Teachers who recognise students' first language as a cognitive and educational resource are more likely to support academic success and positive identity development. In this sense, the teacher's role extends beyond classroom instruction to include facilitation, guidance, and the creation of an inclusive learning environment in which linguistic diversity is valued.

This broader understanding of the teacher's role is especially important in bilingual schools, where learning takes place through more than one language and where students may come from different linguistic, cultural, and educational backgrounds. For this reason, bilingual teachers must be able to connect subject knowledge with language development and respond to the diverse needs of learners in ways that are academically effective and socially supportive. In addition to the previously discussed responsibilities of bilingual teachers, recent research further emphasises the complexity of their professional role. Modern bilingual classrooms require teachers to demonstrate flexibility and the ability to respond to diverse linguistic needs.

Teachers are not only responsible for delivering subject content but also for supporting language acquisition and fostering intercultural understanding among learners. A systematic review conducted by Morales Vidal, Porta and Cots provides further insight into the professional demands placed on bilingual teachers[3]. The authors analysed scientific international studies and highlighted the importance of combining multiple areas of competence in order to ensure effective teaching in multilingual environments.

Their findings confirm that bilingual teachers must simultaneously manage subject knowledge, language development, and classroom interaction in culturally diverse settings. These findings support the idea that the role of the bilingual teacher extends beyond traditional teaching duties.

To sum up, teachers are expected to act as facilitators of communication, language models, and cultural mediators who help students navigate between different linguistic systems. Such responsibilities require continuous professional awareness and the ability to adapt teaching strategies to students' individual needs [2]. At the same time, this role also involves a reflective dimension, because teachers in bilingual schools must constantly make decisions about language use, access to content, and the most appropriate ways to support learners with different levels of linguistic proficiency.

Список використаних джерел

1. ABDULRAHMAN, T. R. et al. Global trends and challenges in bilingual teacher education: A systematic review across sociocultural contexts. 2025. [online]. Available at: <https://www.researchgate.net/publication/393527634> (Accessed: 13 April 2026).
2. BAKER, C. Foundations of bilingual education and bilingualism. 5th ed. Bristol: Multilingual Matters, 2011.
3. CENOZ, J. and GENESEE, F. (eds.). Beyond bilingualism: Multilingualism and multilingual education. Clevedon: Multilingual Matters, 1998.
4. CHEN, Y.-L. Training Needs of In-Service Bilingual Teachers: A Study of Taiwan. 2023. [online]. Available at: <https://www.researchgate.net/publication/380817834> (Accessed: 13 April 2026).
5. COUNCIL OF EUROPE. Statement on the implementation of the European Charter for Regional or Minority Languages in Ukraine. 2023.

**Максименко Ельвіра,
Суми**

ВИКОРИСТАННЯ МНЕМОТАБЛИЦЬ У РОБОТІ З ДІТЬМИ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

У статті розглядаються особливості використання мнемотаблиць у роботі з дітьми старшого дошкільного віку як ефективного засобу розвитку пам'яті, мовлення та пізнавальної активності. Проаналізовано можливості мнемотаблиць у розвитку зв'язного мовлення, формуванні умінь опису, переказу та складання розповідей. Наголошено, що систематичне використання мнемотехнічних прийомів підвищує ефективність освітнього процесу та сприяє гармонійному розвитку дитини дошкільного віку.

Ключові слова: мнемотаблиці, старший дошкільний вік, розвиток мовлення, мнемотехніка, дошкільна освіта, пізнавальна активність.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>